

Részletes zárójelentés a “Poszttranszlációs módosítások hatása a humán szívizom kontraktilitására” című, az OTKA rendszerben F 48873 számon nyilvántartott pályázatról.

A protein kináz C miokardiális kontraktilitásban betöltött szerepének vizsgálata (Molnár és munkatársai, Journal of Biological Chemistry, 2009 alapján) 2

1. A pályázatban megfogalmazott célok érdekében alkalmazott módszerek leírása	2
1.1. Immunhisztokémia: a protein kináz C (PKC) és troponin I (TnI) kimutatása.....	2
1.2. Biokémiai módszerek.....	2
1.3. Mechanikai mérések izolált szívizomsejteken.....	5
1.4. Statisztikai módszerek	9
2. Eredmények	9
2.1. Endogén PKC által kifejtett hatás a humán kamrai szívizom sejtek kalcium aktiválta kontraktilis erejére.....	9
2.2. Endogén PKC által kifejtett hatás a humán kamrai szívizom sejtek passzív feszülésére	12
2.3. Endogén PKC által kifejtett hatás a humán kamrai szívizom sejtek kalcium érzékenységre	13
2.4. PKC izoenzim expressziója humán kardiomyocytákban	14
2.5. PKC in vitro foszforiláció.....	14
2.6. PKC α intracelluláris target fehérjéinek kimutatása	15
2.7. Ca-függő cTnI és PKC α interakció	16
2.8. PKC α és cTnI együttes előfordulásának (kolokalizáció) kimutatása humán kamrai izomzatban	17
3. Megbeszélés.....	17

A miokardiális fehérje oxidáció hatásai és a folyamat reverzibilitása..... 19

1. A poli-ADP-ribosiláció fokozódása szívelégtelenségben (Molnár és munkatársai, Molecular Medicine, 2006 alapján).....	19
2. A miofibrilláris fehérjék oxidációja a kontraktilis erő csökkenéséhez vezet humán miokardiumban (Hertelendi és munkatársai, Antioxidants and Redox Signaling, 2008 alapján)	19
3. Az ischaemia-reperfúzió során megemelkedő peroxinitrit kontrakció csökkentő hatásainak feltárása humán miokardiumban (Hertelendi és munkatársai, Journal of Cellular and Molecular Medicine, in press alapján).....	20
4. A tartós PKC overexpresszió szívelégtelenséghez vezető mechanizmusának vizsgálata (Édes és munkatársai, Journal of Molecular and Cellular Cardiology, 2008 alapján).....	20

A vanilloid receptor aktivációjának vaszkuláris hatásai..... 21

1. Az ischaemia során bekövetkező pH csökkenés hatására aktiválódó TRPV1 vaszkuláris hatásainak vizsgálata (Kark és munkatársai, Molecular Pharmacology, 2008 alapján).....	21
2. A vaszkuláris TRPV1 fiziológiai regulációjának vizsgálata (Lizanecz és munkatársai, Molecular Pharmacology, 2006 alapján).....	21

Irodalomjegyzék .....

A protein kináz C miokardiális kontraktilitásban betöltött szerepének vizsgálata (Molnár és munkatársai, Journal of Biological Chemistry, 2009 alapján)

1. A pályázatban megfogalmazott célok érdekében alkalmazott módszerek leírása

1.1. Immunhisztokémia: a protein kináz C (PKC) és troponin I (TnI) kimutatása

Humán szívizom mintákból -20°C-on kryostatban készítettünk 10 µm-es metszeteket, melyeket 5 percre jéghideg acetona helyezve fixáltunk. A fixált metszeteket PBS-ben mostuk szobahőmérsékleten, majd 1 órán át kecske szérumban albumint tartalmazó blokkoló oldatban blokkoltuk. A metszeteket PKCα ellenes nyúlban termeltetett elsődleges antitesttel (1:100, Sigma-Aldrich) majd FITC-konjugált kecskében termeltetett nyúl ellenes antitesttel (1:100, Vector Laboratories Inc.) inkubáltuk. A TnI vizualizálására TnI ellenes egérben termeltetett elsődleges antitesttel (clone 22B11, 1:100, Research Diagnostics Inc.) inkubáltuk a metszeteket, végül egy háromlépéses sztreptavidin-biotin komplex alapú (1:100, Jackson Laboratories) immunhisztokémiai eljárás segítségével festettük meg.

1.2. Biokémiai módszerek

A vizsgált kontraktilis változások biokémiai hátterének tisztázásához többféle módszert alkalmaztunk. A myofibrilláris fehérjék in vitro foszforilációjával és Western blot analízisével az egyes fehérjék szintjén bekövetkező változásokat detektáltuk. A mechanikai és biokémiai méréseinkből származó adatok megbízható összevethetősége érdekében hasonló kísérleti körülmények (hőmérséklet, inkubációk időtartama) megteremtésére törekedtünk a különböző módszerek alkalmazása során. A mechanikai és biokémiai kísérleteinkben ugyanolyan módon előállított izolált, permeabilizált szívizomsejteket tartalmazó homogenizátumot használtuk.

1.2.1. Humán szívizomsejtek „rekonstrukciója”

Az izolált, permeabilizált cardiomyocytákhoz visszaadtuk a mosás során eltávolított citoszolt ~1 mg myocytá fehérje/ml koncentrációban. Az aktivációk során a rekonstruált, szívizomsejteket 10 illetve 30 percig inkubáltuk (mérések erőmérő rendszeren vagy biokémiai módszerekkel) forbol-mirisztol-acetát (PMA, 10 $\mu\text{mol/L}$), Ca^{2+} és PKC, GF 109207X és Gö 6976 (10 $\mu\text{mol/L}$) jelenlétében vagy hiányában. A különböző biokémiai mérések során sejteket 3 alkalommal mostuk 450 μl izoláló oldattal (centrifugálás: 1000 rpm, 2 perc), az inkubáció során alkalmazott kalcium és PMA koncentrációt is figyelembe véve. Ezt követően a homogenizátumot 5 percig főztük 60 μl SDS-mintapufferrel (Sigma, St. Louis, MO, USA), majd 30 μl mintát felhasználva molekulásúly szerint SDS-elektroforézissel szétválasztottuk és Western immunoblottal detektáltuk a fehérjéket.

1.2.2 In vitro foszforiláció

A humán szívizom homogenizátumokat rekombináns protein kináz C (PKC) α , γ , δ , ϵ és η (Biomol, Plymouth Meeting) izoenzimekkel 60 percig 37°C –on inkubáltuk 10 mmol/L magnéziumion, 100 $\mu\text{mol/L}$ [γ - ^{32}P] ATP (ICN) jelenlétében HEPES pufferben. A rekombináns PKC izoenzimek kináz aktivitásának mérésére 1 mg/ml hiszton IIIS (Sigma) szubsztrátot alkalmaztunk.

A foszforiláció autoradiográfiával történő kimutatásához a reakciót hideg aceton hozzáadásával állítottuk le. Az elegyet 10 percig jégen tartottuk, majd a kicsapódott fehérjéket centrifugálással választottuk el. A csapadékot 50 μl SDS mintapufferrel (Sigma) 5 percig forraltuk, majd a fehérjéket SDS-poliakrilamid gélelektroforézissel elválasztottuk. A géleket ezután Coomassie festékkel festettük. A fehérjékbe épült ^{32}P -t a gélek szárítását követően autoradiográfiával detektáltuk.

Ezzel párhuzamosan 5 μl mintát P81 foszfocellulóz papírra (Whatmann) cseppentettünk. A szubsztrátfehérjékbe épült ^{32}P mennyiségét a papírok 0.5% -os foszforsavas mosása és acetonnal történő szárítása után TriCarb (PerkinElmer Life Science) szcintillációs számlálóban határoztuk meg.

1.2.3 Western blot

A szívizomzatot ebben az esetben RIPA-pufferrel (1% Igepal CA-630, 0,5% Na-deoxycholat, 0,1% Na-dodecilszulfát, 2 v/v% fehérje inhibítor koktél; pH 7,4) homogenizáltuk. A frakciók fehérjetartalmát BCA assay-vel (Sigma, St. Louis, MO, USA) határoztuk meg, BSA standard alapján. A homogenizátumok koncentrációját 4 mg/ml-re állítottuk be. A homogenizátumot SDS-mintapufferben (Sigma) 10 percig

főztük. Minden mintából 50 µg fehérje homogenizátumot illetve kontrollként humán rekombináns PKC izoenzimeket (Sigma-Aldrich, St. Louis, MO, USA) vittünk fel 10 %-os gradiens gélre (Bio-Rad Laboratories). A molekulásúly szerint szétválasztott fehérjéket 1 %-os tejporban blokkoltuk 1 óráig, majd az 1%-os tej-PBS-ben hígított elsődleges PKCα (Sigma-Aldrich, St. Louis, 1:5 000) PKCδ és PKCε (mindkettő Santa Cruz Biotechnology, Santa Cruz, 1:1 000)). ellenes antitesttel inkubáltuk. A membránokat ezt követően megfelelő másodlagos torna-peroxidázzal kapcsolt antitesttel (Sigma-Aldrich, St.Louis, 1:50 000) inkubáltuk. A jeleket felerősített chemilumineszcencia (ECL) (PerkinElmer Life Science) segítségével autoradiographiás filmen (Primax RTG-B) vizualizáltuk. A filmekken kapott sötét sávok reprezentálták a PKC izoenzimeket.

1.2.4. PKC izoenzimek transzlokációja

A membránrendszerüktől megfosztott szívizomsejtekhez visszaadtuk a citoszolt (1 mg/ml, 450 µl/cső) és szobahőmérsékleten 30 percig inkubáltuk kalcium jelenlétében (5 mmol/L) vagy hiányában, valamint forbol-mirisztát-acetát (PMA, 10 µmol/L) jelenlétében vagy hiányában. A sejteket 3 alkalommal mostuk izoláló oldattal (centrifugálás: 1000 rpm, 2 perc), az inkubáció során alkalmazott kalcium és PMA koncentrációt is figyelembe véve. Ezt követően a mintákat 5 percig főztük 60 µl SDS-mintapufferrel (Sigma, St. Louis, MO, USA), majd 30 µl mintából a PKCα, β1, δ és ε fehérjék mennyiségét határoztuk meg. A fehérjék kimutatására ebben az esetben is peroxidáz konjugált másodlagos antitesteket, Western immunoblot és ECL módszereket alkalmaztunk. A sávok intenzitását ImageJ software felhasználásával mértük, az értékeket OD-ben határoztuk meg.

1.2.5. Citoszol szabad kalcium koncentrációjának meghatározása

PKCα kalcium függő transzlokációjának vizsgálatakor a membránrendszerétől megfosztott szívizomsejteket a citoszol és 0.001, 0.01, 0.1, 1, 5 vagy 10 mmol/L hozzáadott Ca²⁺ jelenlétében illetve kalcium mentes oldatban inkubáltuk. A szabad kalcium koncentráció meghatározása Fluo-3 (Sigma-Aldrich, St. Louis, MO, USA) szubsztrát segítségével történt. A fluoreszcencia intenzitásokat fluorescence plate reader (NOVOstar, BMG Labtech, Offenburg, Germany) használatával 10 és 30 perces inkubációs idővel 490 nm-es gerjesztés és >520 nm-es emissziós hullámhossz mellett detektáltuk. Az eredmények és a kalibrációs görbe értékelése Graphpad 4.0 Software segítségével történt.

1.2.6. Gel-overlay assay: PKC α -kötő fehérjék

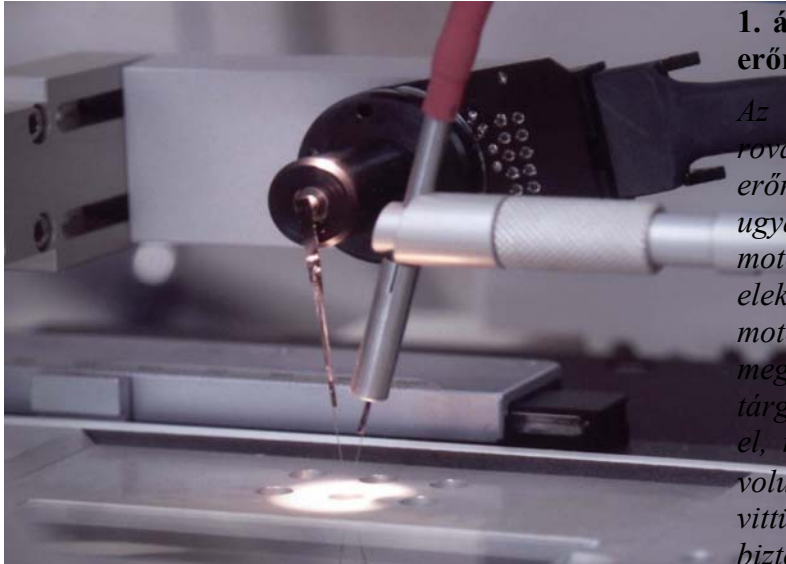
Az izolált, permeabilizált cardiomyocytyákat SDS-mintapufferben főztük, SDS poliakrilamid gélen futtattuk, majd nitrocellulóz membránra transzferáltuk. A membránok blokkolását követően 2 órán át inkubáltuk azokat 1%-os tej-TBS-ben 2 $\mu\text{g/ml}$ tisztított, rekombináns PKC α (Sigma-Aldrich, St. Louis, MO, USA) 10 $\mu\text{mol/L}$ forbol-mirisztát-acetát (PMA) és 5 mmol/L Ca $^{2+}$ jelenlétében. A kontroll membránokhoz nem adtunk tisztított, rekombináns PKC α -t. A membránokat 3 alkalommal mostuk 5 mmol/L Ca $^{2+}$ -mal kiegészített TBS-ben, majd PKC α ellenes elsődleges antitesttel inkubáltuk (Sigma-Aldrich, St. Louis, MO, USA, 1:20,000). A fehérjék kimutatására ebben az esetben is peroxidáz konjugált másodlagos antitesteket, Western immunoblot és ECL módszereket alkalmaztunk

1.2.7. Rekombináns human PKC α in vitro kötődésének vizsgálata rekombináns kardialis TnI-hez és troponin komplexhez

Rekombináns, tisztított PKC α -t (0.1 μg , Sigma-Aldrich,) inkubáltunk rekombináns, tisztított TnI (0.1 $\mu\text{g/ml}$ TnI) és rekonstruált troponin komplex (0.3 $\mu\text{g/ml}$, 1:1:1 sztöchiometriai arányban TnI:TnC:TnT) molekulákkal Ca $^{2+}$ jelenlétében (5 mmol/L) és hiányban szobahőmérsékleten 2 órán át. A TnI és a Tn complex immunprecipitációjához a homogenizátumokat 30 μl protein A sepharose CL-4B gyanta (Amersham Biosciences AB) jelenlétében szobahőmérsékleten 60 percig 1 μg anti-TnI antitesttel (Sigma-Aldrich) vagy kontrollként ugyanilyen mennyiségű egér IgG-vel (Zymed Laboratories) inkubáltuk. A gyantához kötött komplexeket 5 alkalommal mostuk immunprecipitációs pufferrel (centrifugálás: 1800 rpm, 1 perc), az inkubálásnak megfelelő kalcium jelenlétében. Ezt követően az immunkomplexeket tartalmazó üledékeket 10 percig főztük SDS-mintapufferrel (Sigma-Aldrich), majd a minták egyik feléből a TnI fehérjék mennyiségét határoztuk meg, másik feléből az immunprecipitáció hatékonyságát ellenőriztük. A fehérjék kimutatására ebben az esetben is peroxidáz konjugált streptavidint, Western immunoblot és ECL módszereket alkalmaztunk.

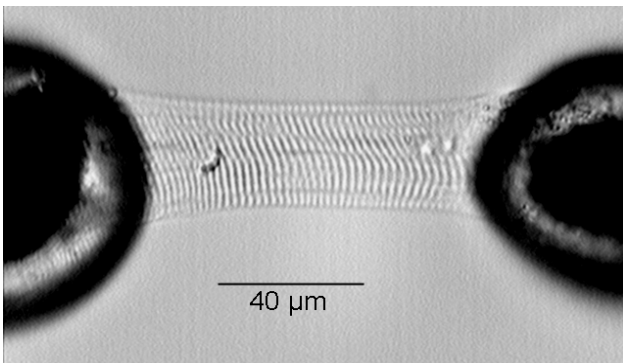
1.3. Mechanikai mérések izolált szívműködéseken

Az izolált, permeabilizált cardiomyocytyákat szilikon ragasztóval egy érzékeny erőmérőhöz és egy piezoelektromos motorhoz rögzítettük (1. ábra).

1. ábra. Az izolált szívizomsejtek rögzítése az erőmérő rendszerhez

Az izolált szívizomsejt egyik végét olyan rovartühöz ragasztottuk, mely egy érzékeny erőmérő toldaléka (jobb oldal), másik végét ugyanilyen módszerrel egy piezoelektromos motorhoz (bal oldal) rögzítettük. A tűk mozgását elektromotoros mikromanipulátorokkal illetve a motor számítógépes vezérlésével valósítottuk meg. A szívizomsejtet övező oldatok cseréjét a tárgyasztal oldalirányú mozgatása révén értük el, melynek során a preparátumot az egyik kis volumenű oldatcseppből (kb. 55 μ l) a másikba vittük át. A mérőkád folyamatos hűtésével biztosítottuk a mérésekhez szükséges hőmérsékletet.

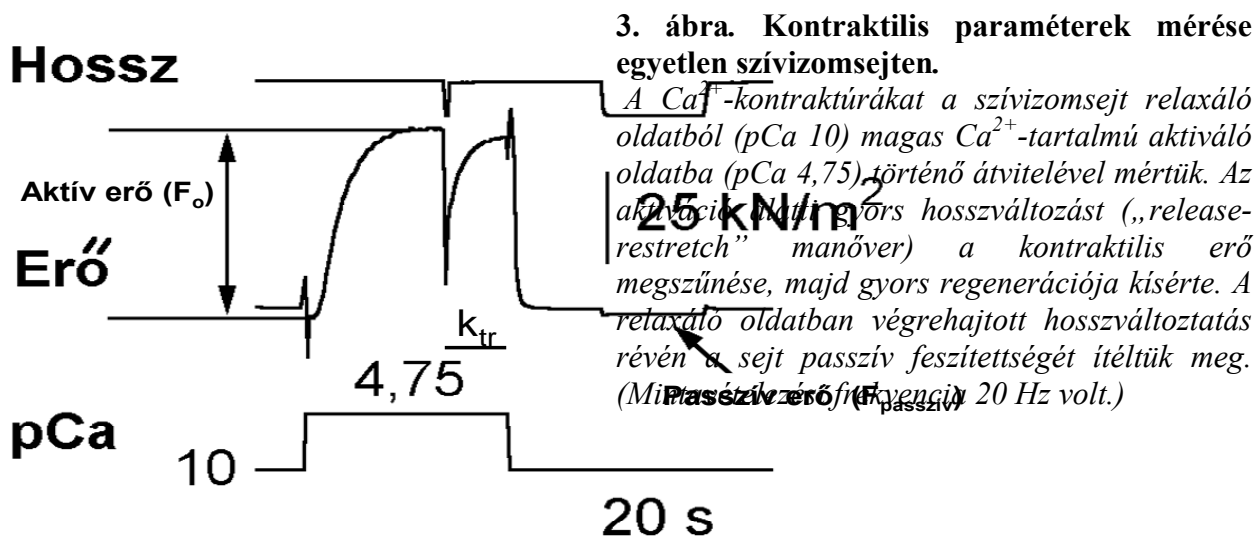
2. ábra. Izolált és membránrendszerétől megfosztott szívizomsejt.

A vizsgálni kívánt izolált cardiomyocytát invertáló mikroszkóp tárgyasztalán szilikon ragasztóval a két vékony rozsdamentes acéltűhöz ragasztottuk. Az átlagos sarcomerhosszt relaxáló oldatban 2,2 μ m-re állítottuk.

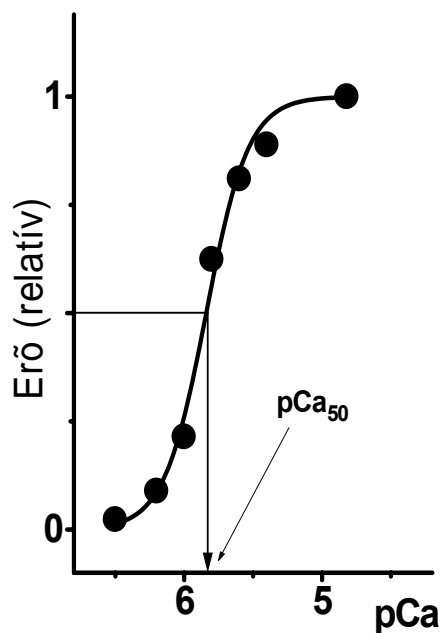
A mérésekhez szükséges relaxáló és aktiváló oldatok összetételét számítógépes program (Fabiato & Fabiato, 1979) szerint határoztuk meg. A kiindulási relaxáló és aktiváló oldatok Ca^{2+} -koncentrációja pCa (Ca^{2+} -koncentráció 10-es alapú negatív logaritmus) 10 és pCa 4,75 volt. A pCa 4,75 értéknél kisebb Ca^{2+} -koncentrációjú aktiváló oldatokat ezen kiindulási oldatok elegyítésével állítottuk elő. A szívizomsejtek Ca^{2+} -kontraktúráit izometriás körülmények között 15°C-on mértük. A sejtek aktiválása előtt a sarcomerek átlagos hosszát a mikroszkóphoz kapcsolt számítógépes videojel feldolgozó rendszer segítségével 2,2 μ m-re állítottuk be.

A mérések során a szívizomsejt relaxáló oldatból aktiváló oldatba történő átvitelét a kontraktilis erő fokozódása követte (3. ábra). A maximális Ca^{2+} aktivált erő kifejlődése után egy úgynevezett „release-restretch” manővert végeztünk, melynek során a sejtet eredeti hosszának 20%-ával megrövidítettük, majd

ezt követően visszaállítottuk a kiindulási hosszat. Ezt a mérőrendszer az előzetesen beállított protokoll szerint az elektromágneses motorhoz rögzített rovartű mozgásával hajtotta végre. Az igen nagysebességű, 20 msec alatt kivitelezett, hossz-változtatás során a kialakult aktin-miozin keresztkötések döntő többsége felszakadt, majd azok újból felépültek. Ezt az eseményt a regisztrátumon a kontraktilis erő megszűnése, majd annak gyors regenerációja kísérte. Az erő regenerációjának üteme elsősorban az aktin-miozin ciklus sebességétől függött, melyet a k_{tr} paraméterrel jellemeztünk. A k_{tr} paramétert az erő görbék „release-restretch” manővert követő részének illesztésével lehetett becsülni. Az izometriás csúcserőt, mely az aktív (F_o) és passzív ($F_{passzív}$) komponensek összege, a gyors rövidüléssel párhuzamos hirtelen erőcsökkenésből határoztuk meg. Ezt követően a relaxáló oldatban kivitelezett, lényegesen hosszabb ideig tartó „release-restretch” manőver révén a sejt passzív erőkomponensét mértük (3. ábra).

Az izometriás erőmérés során a kialakult maximális feszülést mind analóg módon, mind digitális jelek formájában egyedi fejlesztésű komputer program segítségével regisztráltuk. Az ASCII formátumú mérési eredményeket egyesével olvastuk be az Origin 6.0 grafikus program erre a célra definiált adatfeldolgozó rutinjába. A kontrakció amplitudóját különböző, egyre csökkenő Ca^{2+} -koncentrációjú (pCa 4,75 - pCa 7,0) aktiváló oldatokban határoztuk meg. Ezek segítségével szerkesztettük meg a sejtre jellemző Ca^{2+} -érzékenységi görbét. A félmaximális erőt eredményező Ca^{2+} -koncentráció, az úgynevezett pCa_{50} érték, a Ca^{2+} -érzékenységet önmagában jellemző számadat (4. ábra).

4. ábra. Az izometriás erő Ca^{2+} -érzékenységének mérése egyetlen szívizomsejten.

Az aktivációk során kialakuló aktív erőt a Ca^{2+} -koncentráció (pCa) függvényében ábrázolva minden egyes sejtnek megszerkesztettük a Ca^{2+} -érzékenységi görbét. A félmaximális erő létrejöttéhez szükséges Ca^{2+} -koncentráció (pCa₅₀) a sejt Ca^{2+} -érzékenységét közvetlenül jellemző adat.

1.3.1. PKC aktiváló és gátló ágensek hatásának tanulmányozása mechanikai mérőrendszeren

A különböző kontraktilis paramétereket kontroll körülmények között, PKC aktiváló és gátló szerek alkalmazása előtt, és ezek alkalmazását követően is meghatároztuk. Kísérleteinkben PKC aktiváló szerként kalciumot, PMA-t, gátlószerként GF 109207X-t, nem szelektív PKC inhibitort és Gö 6976-t, szelektív Ca-dependens PKC α és β I inhibitort használtunk. Az inkubációs idő 10 perc volt. További kísérleteinkben ezen szerek alkalmazásával tanulmányoztuk hatásuk következtében kialakuló kontraktilis változásokat (Ca^{2+} -érzékenység, aktin-miozin ciklus sebessége). Ehhez kontroll körülmények között felvett Ca^{2+} -erő összefüggés meghatározását követően, 10 μM PMA és 10 μM GF 109207X illetve 10 μM Gö 6976 koncentrációk mellett inkubáltuk a preparátumokat. Majd ismételt Ca^{2+} -erő összefüggés felvételét követően ezek hatását egy második Ca^{2+} -erő összefüggés regisztrálásával vizsgáltuk. A rendszerbe az endogén PKC molekulákat a felülúszó (citoszol) visszaadásával biztosítottuk.

1.4. Statisztikai módszerek

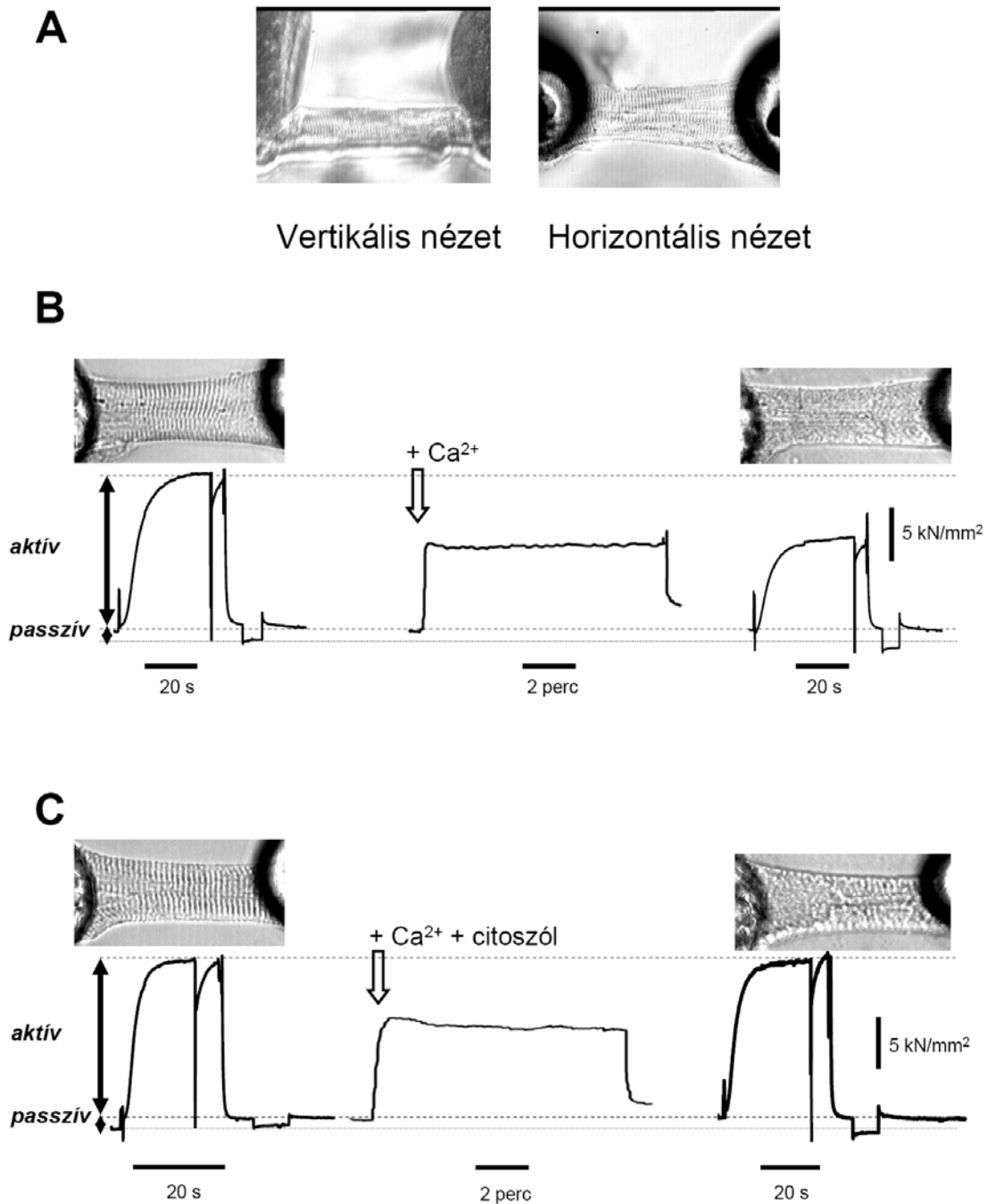
A nyert adatokat Microsoft Excel program segítségével táblázatos formában rendeztük. Az ábrákat és az illesztéseket részben az Origin 6.0 (Microcal Software, Inc., MA, USA), részben a Graph Pad 4.0 program segítségével készítettük el. A bemutatott adatokat átlag $\pm$ SEM formában tüntettük fel. Az egyes kísérletekhez tartozó elemszámot a megfelelő ábrák alatt tüntettük fel. Az átlagok közötti különbségeket akkor tekintettük szignifikánsnak, ha a Student-féle t -próba (ugyanazon sejten végzett kísérletek esetében páros, egyéb esetekben páratlan próbát használva) eredményeként a kapott p érték kisebb volt 0,05-nél.

A Western immunoblot során az egyes minták fehérjemennyiségét -ellenőrzésképpen - Ponceau-vörös festés után denzitometriás analízissel hasonlítottuk össze. Az eredményeket 4-10 független kísérlet elvégezése alapján kvantitáltuk. Az értékeket átlag $\pm$ S.E.M. formában fejeztük ki. A különbségeket a Student-féle t -próba segítségével $P < 0,05$ -es szignifikancia szint mellett tekintettük szignifikánsnak.

2. Eredmények

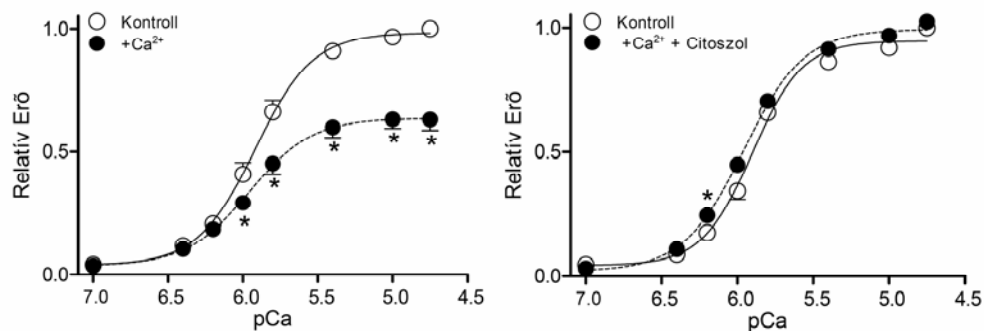
2.1. Endogén PKC által kifejtett hatás a humán kamrai szívizom sejtek kalcium aktiválta kontraktilis erejére

A permealizált human kamrai szívizomsejteket félmaximális kontrakciót kiváltó Ca^{2+} koncentráció mellett (pCa 5,8; a kifejlődő aktív erő a maximum $62 \pm 1\%$ -a) inkubáltuk 10 percig. Ez a kezelés a maximális Ca^{2+} aktivált kontrakciós erő $37 \pm 5\%$ -os csökkenését eredményezte ($n=6$ kísérlet, 5B. és 6. ábrák). Ezzel szemben, a citoszol jelenlétében hasonló módon kezelt sejtek (kontrakciós erő az inkubáció alatt: a maximum $56 \pm 8\%$ -a) az erőcsökkenéstől teljes mértékben védettek voltak ($2 \pm 3\%$ -os erő növekedés a kezelés végére, $n=5$, 5C és 6. ábrák). A mechanikai változásokkal párhuzamosan a sejtek szerkezetében (harántcsíkolt) bekövetkező változásokat is rögzítettük. Mint az az 5. ábra képein látható, a fénymikroszkópos harántcsíkolt mindkét kezelést követően jelentősen elmosódott. A továbbiakban a citoszolikus fehérjék hozzájárulását vizsgáltuk.

5. ábra Citoszol kezelés hatása a kontraktilis erőre

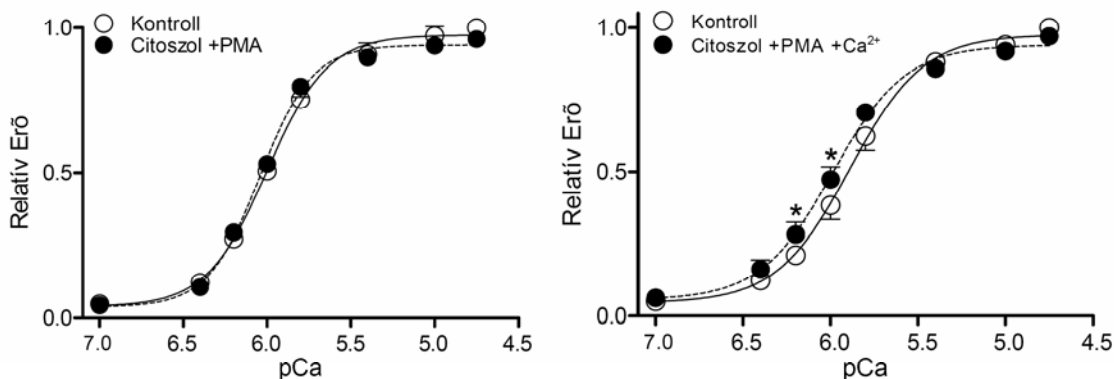
A vizsgálni kívánt izolált cardiomyocytát invertáló mikroszkóp tárgyasztalán szilikon ragasztóval a két vékony rozsdamentes acéltűhöz ragasztottuk (A panel). Az átlagos sarcomerhosszt relaxáló oldatban 2,2 μm -re állítottuk. A mechanikai tulajdonságokat ugyanazon a sejten Ca²⁺ kezelés előtt, közben és után mértük a citoszol frakciól hányában (B panel) ill. jelenlétében (C panel).

6. ábra Citoszol kezelés hatása a kontraktilis erőre: pCa-erő összefüggés

Az ábra bal oldalán Ca^{2+} jelenlétében ($n=6$), míg a jobb oldalán Ca^{2+} és citoszol ($n=5$) jelenlétében mért relatív Ca-erő értékeket tüntettük föl. (* $p<0,05$ vs. kontroll)

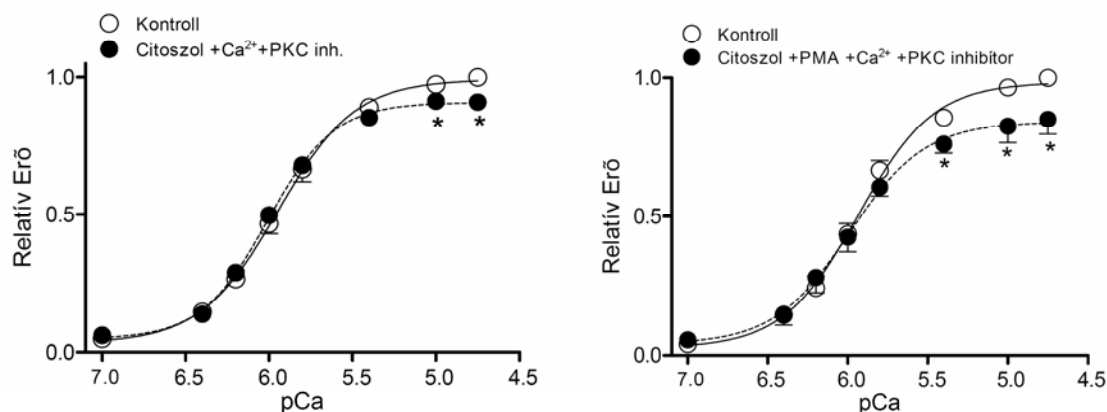
A számos jelölt fehérje közül figyelmünket a protein kináz C-re irányította az a tény, hogy ez az enzim (i) képes a miokardiális kontraktilitás szabályozására; (ii) gyakran transzlokálódik a citoszomból a partikuláris frakciókba; (iii) Ca^{2+} -mal aktiválható. Az általános PKC aktiválószer PMA (10 perces kezelés) nem volt hatással sem a kontraktilis erőre, sem a citoszol mediált védelemre (7. ábra).

7. ábra PKC szerepe a kontraktilis erő szabályozásában: aktiváció

A 6. ábránál leírtakhoz hasonló kísérletes körülmények között mért szubmaximális erő értékeket normalizáltuk a maximális erőértékekre. Az ábra bal oldalán a PKC aktivátor PMA hatása látható Ca^{2+} hiányában ($n=5$, citoszol+PMA), a jobb oldalán pedig ($n=10$, citoszol+PMA+ Ca^{2+}) Ca^{2+} jelenlétében. (* $p<0,05$ vs. Kontroll)

Ezzel szemben a PKC gtlása akár GF 109203X-vel, akár Gö 6976-val (10 $\mu\text{mol/L}$) részben felfüggesztette a citoszol mediált védelmet (a maximális Ca^{2+} aktivált erő csökkenése 15 ± 5 %-kal, $p < 0.05$, $n=6$, illetve 9 ± 2 %-kal, $p < 0.05$, $n=8$, a fenti sorrendben, mint az a 8. ábrán látható).

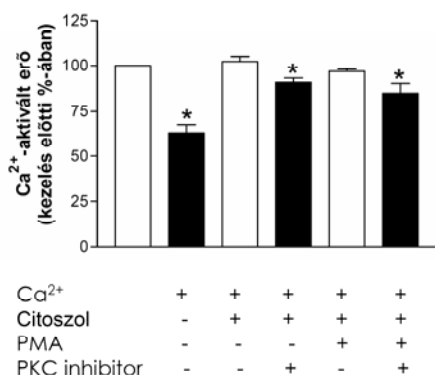
8. ábra PKC szerepe a kontraktilis erő szabályozásában: gátlás

A 6. ábránál leírtakhoz hasonló kísérletes körülmények között mért szubmaximális erő értékeket normalizáltuk a maximális erőértékekre. Az ábra bal oldalán PKC inhibitor Gö-6976 ($n=8$) jobb oldalán a PKC inhibitor GF109203X ($n=6$) hatása látható (* $p < 0,05$ vs. Kontroll)

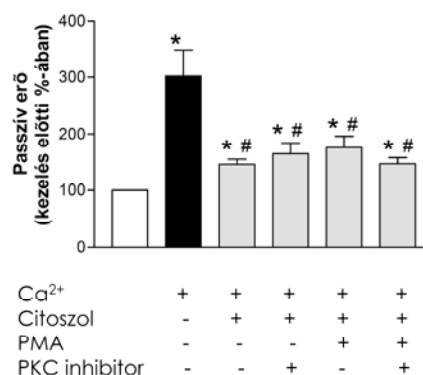
Mindemellett a GF 109203X nem mutatott hatást a 10 perces Ca^{2+} kontraktúra hiányában (a maximális erő $2 \pm 3\%$ -os növekedése, $n=5$, lásd 1. táblázat).

2.2. Endogén PKC által kifejtett hatás a humán kamrai szívizom sejtek passzív feszülésére

Az izolált szívizomsejtek kalcium független passzív erejét 2.2 μm szarkomerhosszon vizsgáltuk. Ellentétben a Ca^{2+} aktiválta maximális aktív erővel a humán cardiomyocytákban a passzív erő szignifikánsan magasabb értéket vett fel 1 mM Ca-ot tartalmazó oldattal végzett inkubáció hatására ($F_{\text{passzív}}$: $302 \pm 46\%$, $p < 0.05$, $n=6$, 9. ábra). A citoszol hozzáadása szignifikáns mértékben antagonizálta ezt a hatást ($F_{\text{passzív}}$: $146 \pm 9\%$, $p < 0.05$, $n=5$, 9. ábra). Ugyanakkor kísérleteinket PKC aktivátor PMA és nem szelektív PKC inhibitor GF 109203 valamint Gö 6976 hozzáadásával megismételve sem Ca^{2+} jelenlétében, sem hiányában nem tapasztaltunk változás a passzív erőben.

* P<0.05 a kontrollhoz képest

* P<0.05 a kontrollhoz képest

# P<0.05 a Ca²⁺ kezeléshez képest

9. ábra. PKC szerepe a kontraktilis erő szabályozásában: statisztika

A maximális kontraktilis erő változása. Aktív feszülés bal oldali, a passzív feszülés a bal oldali oszlopdiagrammon feltüntetve. (* $p < 0,05$ vs. Kontroll), (# $p < 0,05$ vs. Ca-kezelt)

2.3. Endogén PKC által kifejtett hatás a humán kamrai szívmuscle sejtek kalcium érzékenységére

A kontraktilis rendszer kalcium érzékenysége (pCa_{50}) és a Ca^{2+} -erő összefüggés meredekségére jellemző paraméter (nHill) nem változott szignifikánsan sem a PKC aktivációt (PMA) sem az inaktivációt (GF 109203 és Gö 6976) kiváltó kezeléseket követően. (1. táblázat)

Kezelés	n	Aktív erő (kN/mm ²) kezelés előtt	Aktív erő (relatív) kezelés után	Passzív erő (kN/mm ²) kezelés előtt	Passzív erő (relatív) kezelés után	pCa50		Hill	
						kezelés előtt	kezelés után	kezelés előtt	kezelés után
+Ca ²⁺	6	24.17±3.79	63±5*	1.89±0.20	302±46*	5.92±0.04	5.97±0.03	2.06±0.12	1.94±0.34
Citoszol + Ca ²⁺	5	19.80±2.84	102±3	1.61±0.24	146±9*	5.89±0.02	5.97±0.02*	2.03±0.21	2.10±0.10
Citoszol + PMA	5	21.02±4.20	96±1	2.05±0.51	115±11	6.00±0.03	6.05±0.01	2.06±0.16	2.58±0.20
Citoszol + GF	5	25.96±4.72	102±3	1.56±0.41	92±6	5.96±0.06	6.03±0.04*	1.65±0.16	2.14±0.16*
Citoszol + PMA + Ca ²⁺	10	21.67±3.04	98±1	2.07±0.24	176±20*	5.90±0.04	6.04±0.05*	2.10±0.28	2.09±0.19
Citoszol + Ca ²⁺ + Gö	8	28.87±2.90	91±2*	2.57±0.57	165±19*	5.94±0.03	6.04±0.03*	1.82±0.20	1.97±0.13
Citoszol + PMA + Ca ²⁺ + GF	6	22.48±3.24	85±5*	2.58±0.23	147±11*	5.92±0.03	6.01±0.05*	1.84±0.12	2.08±0.29

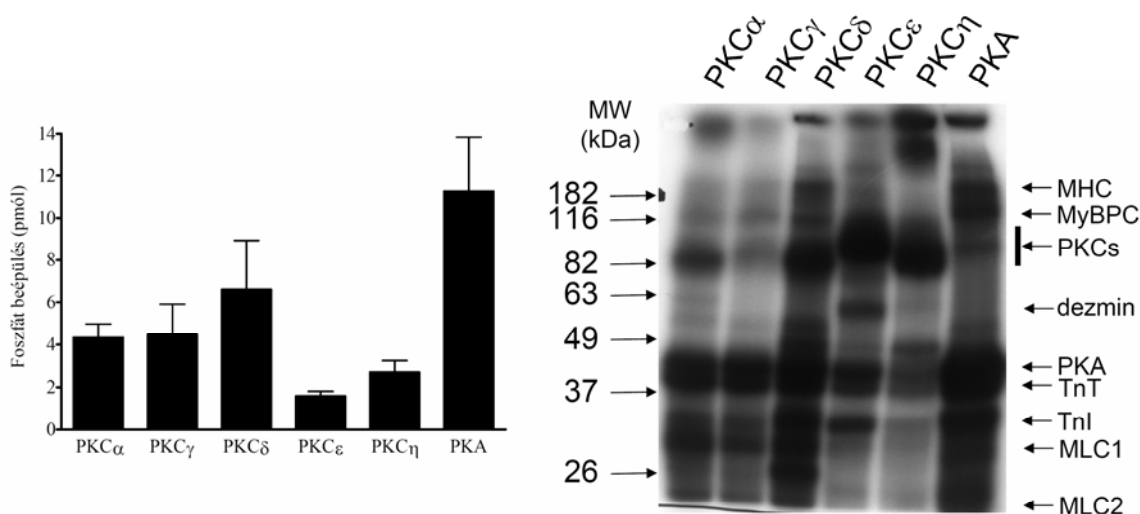
1. Táblázat. A kontraktilis paraméterek értékei

2.4. PKC izoenzimek expressziója humán kardiomyocytákban

Három PKC izoforma expressziós szintjét (α , δ és ϵ) vizsgáltuk humán szívizom- homogenizátumokban immunoblot módszerrel, specifikus antitesteket alkalmazva. Az elvégzett kísérletek igazolták, hogy a humán szívizomban legnagyobb mennyiségben előforduló izoforma a PKC α , expressziós szintje közel húszszor nagyobb, mint a vizsgált másik két izoformáé, a PKC deltáé és epszilonné (189 ± 31 , 7 ± 3 , 7 ± 2 ng/mg).

2.5. PKC *in vitro* foszforiláció

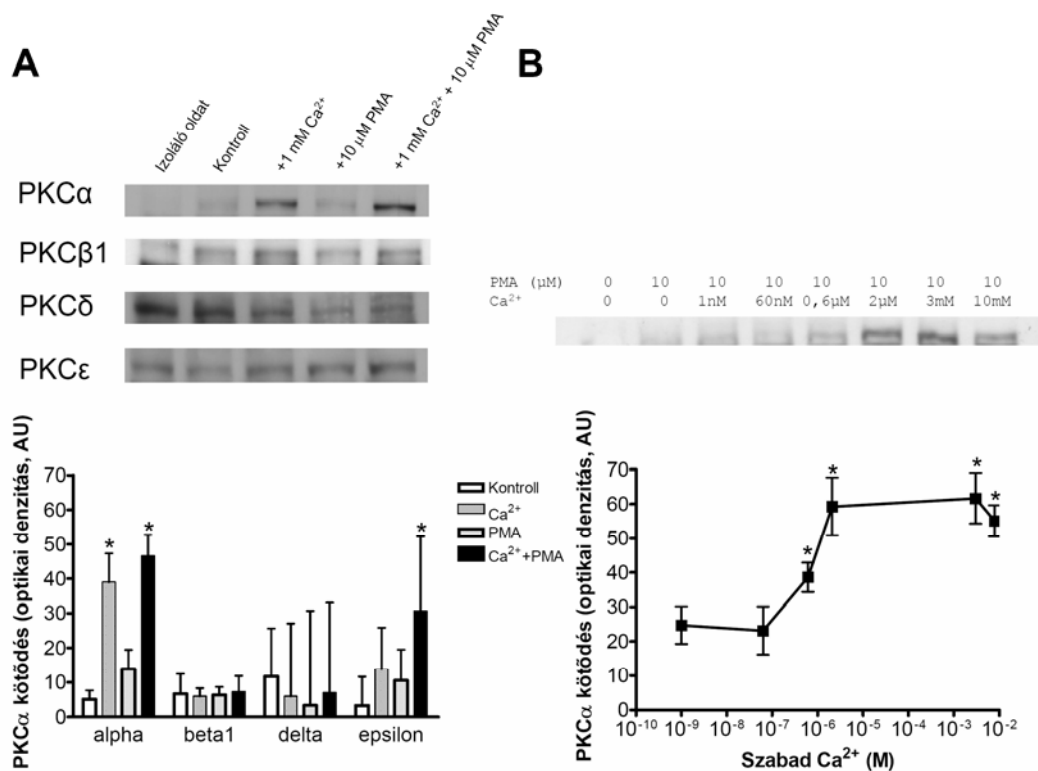
Következő lépésben meghatároztuk rekombináns PKC felhasználásával a humán szívizom kontraktilis fehérjéinek foszforilálhatóságát és autoradiográfiával azonosítottuk a szubsztrátok molekulaméreteit. Az izoenzimek közötti különbségek nemcsak az aktiváló kofaktorok iránti igényben, szöveti expresszióban, lokalizációban mutatkoznak meg, hanem az eltérő szubsztrátokban is. A Ca^{2+} -dependens PKC α és γ közel azonos aktivitást ($4,3 \pm 0,9$ és $4,4 \pm 2,1$ pmol/min) és szubsztrát specifitást mutatott, míg a Ca-független izoformák meglehetősen egyedi mintázattal bírtak. A PKC δ izoenzimnek volt a legnagyobb kináz aktivitása ($6,6 \pm 3,3$), és szelektíven foszforilálta a 26 kDa molekulatömegű fehérjét. Míg a PKC ϵ aktivitása adódott a legalacsonyabbnak ($1,6 \pm 0,3$), szubsztrátspecifitást egy 60 kDa. molekula tömegű fehérjenél mutatott. A PKC η által foszforilált két fehérje molekulamérete is eltérő, >200 kDa és 48 kDa volt.

10. ábra. Miokardiális PKC szubsztrátok azonosítása: *in vitro* foszforiláció.

2.6. PKCalfa intracellularis target fehérjéinek kimutatása

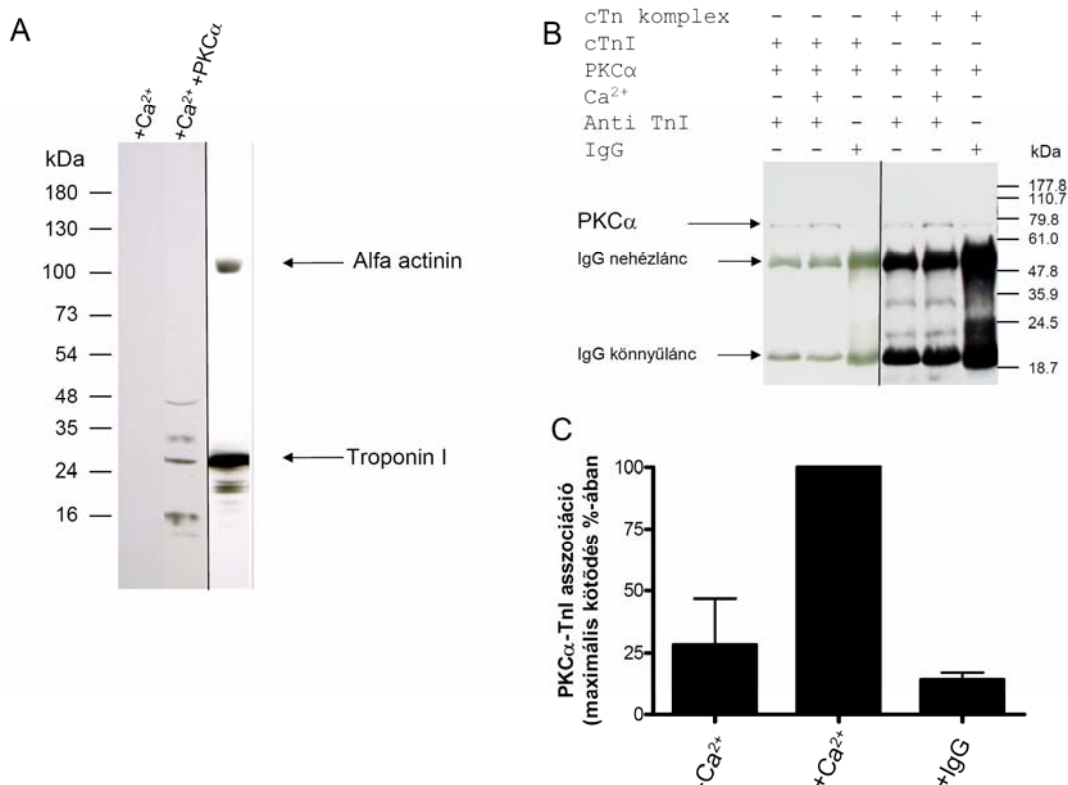
Kísérleteinket endogén PKC α , β I, δ és ϵ izoformáknak citoszolból a kontraktilis fehérjékhez történő transzlokációjának vizsgálatával folytattuk. Kontroll körülmények között, Ca²⁺ hiányában az izoenzimeket túlnyomórészt a citoszolban lehetett kimutatni, csak csekély mértékű asszociáció volt megfigyelhető a PKC izoenzimiek és a kontraktilis fehérje rendszer között (11A. ábra). Ca²⁺ jelenlétében a PKC alfa kötődése a kontraktilis rendszerhez szelektíven nőtt (11A. ábra). A széles körben használt PKC aktivátornak a PMA-nak egymagában nem volt megfigyelhető szignifikáns hatása a PKC izoenzimiek és a kontraktilis apparátus közti interakcióra. Ca²⁺ és PMA együttes jelenlétében PKC alfa és epsilon szignifikáns transzlokációja volt megfigyelhető. Eredményeink egyértelműen azt sugallják, hogy döntően a Ca²⁺-nak van szerepe a PKC alfa transzlokációjának szabályozásában. PKC alfa transzlokáció Ca-függés vizsgálatakor a félmaximális aktivációhoz szükséges Ca²⁺ koncentráció (EC₅₀) EC₅₀=645 nmól/l.

11. ábra PKC izoenzimiek Ca²⁺ dependens transzlokációja humán szívizomsejtekben
 Az A panelen az intenzíven festődő sávok a membránrendszerüktől megfosztott myocytákhoz visszaadott felülúszóban található PKC izoenzimiek transzlokációját igazolják a kontraktilis rendszerhez. A Ca-mentes közegben inkubált kontroll minta esetén halvány jelölődést látunk. Ca²⁺ hozzáadására a PKC alfát jelölő sáv intenzitásának mértéke fokozódik. A B panel felső részén látható, hogy a PKC alfa kontraktilis rendszerhez való asszociációjának jelentős Ca-függése van. Ennek a 80 kDa molekulatömegű fehérjének megfelelő sáv jelölődése fokozódik a Ca koncentráció növelésével.

2.7. Ca-függő cTnI és PKC α interakció

A PKC alfa és potenciális horgonyzó fehérjét overlay assay-vel vizsgáltuk membránrendszerüktől megfosztott humán szívizomsejteken. A miofibrilláris rendszer öt fehérjét találtuk lehetséges PKC alfa kötő fehérjének. Ezek közül az egyik a ~ 24 kDa tömegű TnI, melynek megfelelően intenzív jelölődés látszik a membránon (12A ábra). *In vitro* fehérjekötéses analízissel megállapítottuk, hogy a tisztított, rekombináns TnI és PKC α molekulák között Ca-dependens kölcsönhatás van (12B és C panel). Ugyanakkor ezt a hatást nem befolyásolta az a tény, ha a TnI molekula Tn-komplexben (TnI:TnT:TnC aránya 1:1:1) szerepelt (12B panel).

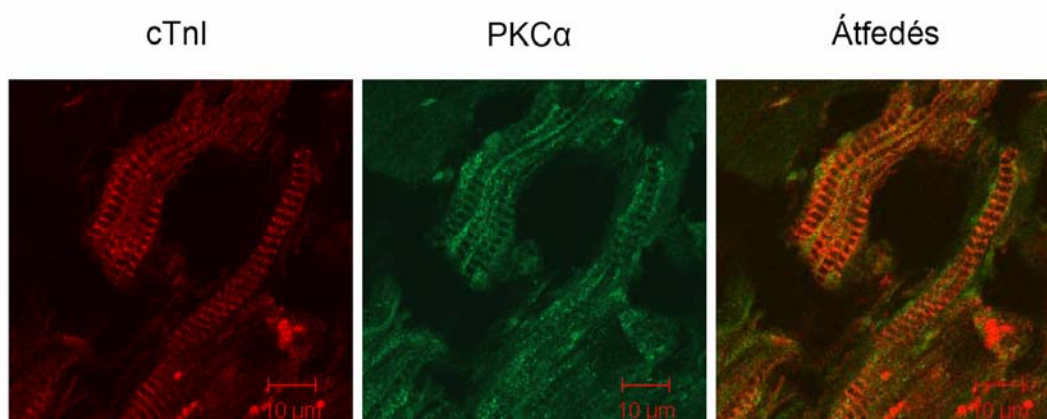
12. ábra Humán kardiális Tn I, mint PKC α kötő fehérje

PKC alfa és potenciális horgonyzó fehérjét overlay assay-vel vizsgáltuk membránrendszerüktől megfosztott humán szívizomsejteken. A miofibrilláris rendszer öt fehérjét találtuk lehetséges PKC alfa kötő fehérjének. Ezek közül az egyik a ~ 24 kDa tömegű TnI, melynek megfelelően intenzív jelölődés látszik a membránon (A panel). *In vitro* fehérjekötéses analízissel megállapítottuk, hogy a tisztított, rekombináns TnI és PKC α molekulák között Ca-dependens kölcsönhatás van (B és C panel). Ugyanakkor ezt a hatást nem befolyásolta az a tény, ha a TnI molekula Tn-komplexben (TnI:TnT:TnC aránya 1:1:1) szerepelt (B panel).

2.8. PKC alfa és cTnI együttes előfordulásának (kolokalizáció) kimutatása humán kamrai izomzatban

Habár a PKC alfa többsége a citoszolban expreszálódik, ami megegyezik az alacsony kalcium koncentrációjú, nyugvó állapotú sejtekben megfigyelttel, a biokémiai eredményeinkkel összhangban az immunfluoreszcens felvételeken szignifikáns PKC alfa és cTnI kolokalizáció figyelhetünk meg humán kamrai szövet mintákban.

13. ábra PKC alfa és cTnI együttes előfordulásának (kolokalizáció) kimutatása humán kamrai izomzatban.

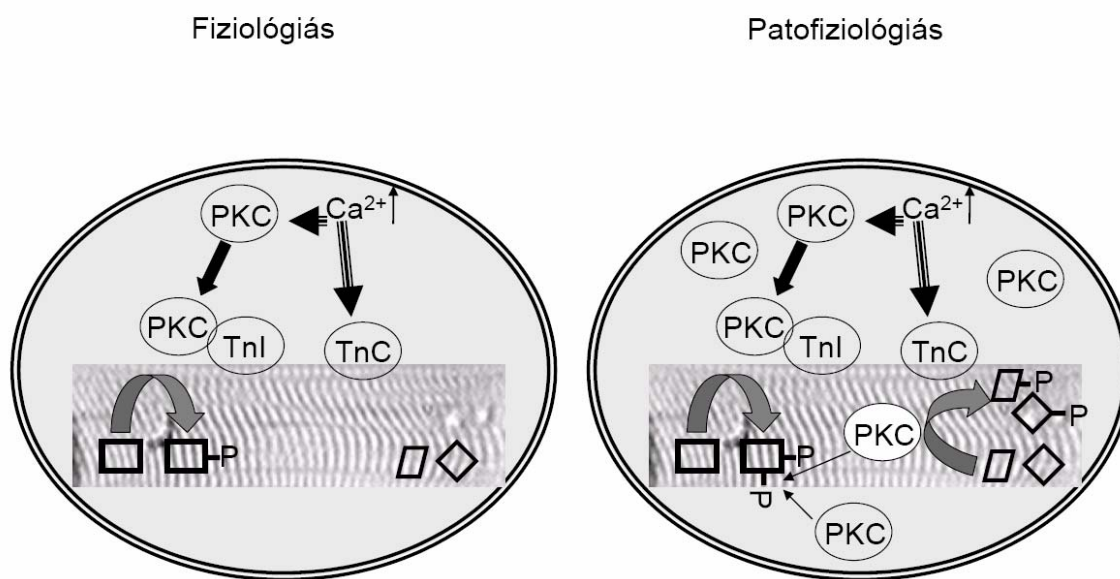
A TnI-t vörös (A panel), a PKC alfát zöld (B panel) fluoreszcencia jelöli, a közös előfordulás helyén sárga (C panel) színt kaptunk.

3. Megbeszélés

Kísérleteinkben a protein kináz C funkcionális jelentőségét mutattuk ki a human szívizomzat kontraktilis erejének fenntartásában. Kimutattuk továbbá a PKC Ca^{2+} függő transzlokációját a miokardiális troponin I-hez. Fontos megemlíteni, hogy a PKC gátlása *in vitro* körülmények között gyakran hatásos a különböző szívbetegségek (pl. szívinfarktus során megjelenő ischameiás reperfüziós károsodás, illetve a szívelégtelenség) során bekövetkező kontraktilitás csökkenés megelőzésében. Sajnos, a PKC a szervezet minden sejtípusában expreszálódik és változatos gunkciókat lát el. Ennek megfelelően a PKC minden sejtre kiterjedő gátlása nem alkalmazható, így a PKC aktivitás modulálásán alapuló terápiás eljárások a megfelelő specifitás eléréséig váratnak magukra.

Kísérleteink ezen a téren jelentős előrelépéssel szolgáltak, amennyiben kimutattuk, hogy a PKC miofibrilláris hatásainak közvetítésében részt vesz a troponin I általi célra irányítása (targeting). Így felmerül annak a lehetősége, hogy a PKC troponin I asszociációjának gátlása/segítése révén a PKC miofibrilláris rendszerre gyakorolt hatása szelektíven modulálható.

Végül, eredményeink rámutattak arra is, hogy a PKC élettani szerepe az effigy vélnél minden bizonnyal bonyolultabb. Korábbi kísérletekben ugyanis kimutatták hogy patológiás körülmények között a PKC gátlás javította a kontraktilitást. A saját adataink ezzel szemben arra utaltak, hogy kontroll körülmények között a PKC éppen a kontraktilitás fenntartásához járulhat hozzá. A látszólagos ellentmondás magyarázata feltehetően a fiziológiás reguláció megbomlásában keresendő: pathologies körülmények között a PKC mennyisége jelentősen megnő, amely jelenség feltehetően elvezet a fiziológiás (saját adataink szerint troponin I-vel történő asszociáción keresztüli) szabályozás megbomlásához. A nem megfelelően irányított PKC aztán számos fehérjét foszforilálva káros hatással is bírhat (14. ábra).

14. ábra. A PKC szabályozása fiziológiás és pathologies körülmények között.

Fiziológiás körülmények között a kontrakció során megemelkedő intracelluláris Ca^{2+} koncentrációk hatására a PKC a troponin I-hez kötődik, és a környezetben elhelyezkedő fehérjék foszforilációja révén hozzájárul a kontraktilis erő fenntartásához. Ezzel szemben pathologies körülmények között túltermelődik, ami nem csak a fiziológiás szubsztrátok fokozott foszforilációját, hanem egyéb, fiziológiás körülmények között nem foszforilálódó fehérje foszforilációját is kiváltja. Ezen túlzott működés eredménye a kontraktilitás csökkenése.

A miokardiális fehérje oxidáció hatásai és a folyamat reverzibilitása

A pályázat célkitűzéseinek megvalósítása során egyéb poszttranszlációs változások is a figyelmünk előterébe kerültek. Ezek a fehérjék poli-ADP-ribozilációjával, oxidációjával - redukciójával és foszforilációjával kapcsolatosak.

1. A poli-ADP-riboziláció fokozódása szívelégtelenségben (Molnár és munkatársai, *Molecular Medicine*, 2006 alapján).

Kimutattuk, hogy humán szívelégtelenségben a poli-ADP-ribóz polimeráz enzim (PARP-1) fokozott aktivációja figyelhető meg. A PARP-1 aktivációját eredményeink szerint a szívelégtelenség során kimutatott fokozott oxidatív stressz váltja ki. A PARP-1 aktiválódásának funkcionális következményeit vizsgálva azt tapasztaltuk, hogy az enzim aktiválódása nem okozza a miokardiális sejtek fokozott elhalását (apoptózist), így feltehetőleg a DNS károsodás javításában játszik szerepet.

2. A miofibrilláris fehérjék oxidációja a kontraktilis erő csökkenéséhez vezet humán miokardiumban (Hertelendi és munkatársai, *Antioxidants and Redox Signaling*, 2008 alapján)

Kimutattuk, hogy a szívelégtelenség során fokozódó oxidatív hatások nem csak a PARP-1 aktiválódásához vezetnek, hanem csökkentik a sejtek kontraktilis erejét is. A fehérjék oxidációján keresztül megvalósuló hatás jelentős részben az SH csoportok oxidációjának eredménye volt. Az érintett fehérjéket tekintve pedig elsősorban a vékony filamentum, így az aktin és a troponin I oxidációja jelent meg a kontraktilis erő csökkenéssel párhuzamosan. Miután az ischaemia-reperfúzió során és a szívelégtelenségben a kontraktilis erő csökkenés egyike a legfontosabb klinikai kórképeknek, megkíséreltük a redukálószeres kezelésen alapuló terápiás lehetőség ellenőrzését *in vitro*. A szívizomsejtek fehérje oxidáció során bekövetkező kontraktilis erő csökkenése mind biokémiai (fehérje SH csoportok szintjén bekövetkező), mind funkcionális (kontrakciós erő) mérésekben teljesen megfordíthatónak bizonyult megfelelő redukálószeres használata mellett. Eredményeink rámutattak, hogy a fehérje oxidáció negatív hatásai megfelelő redukálószer megfelelő koncentrációban történő alkalmazása esetében maradéktalanul kezelhetőek.

3. Az ischaemia-reperfúzió során megemelkedő peroxinitrit kontrakció csökkentő hatsainak feltárása humán miokardiumban (Hertelendi és munkatársai, *Journal of Cellular and Molecular Medicine*, in press alapján)

Kimutattuk, hogy az ischaemia-reperfúzió (amely pl. szívinfarktust követően jelentkezik) során nagyobb mennyiségben termelődő peroxinitrit szintén csökkenti a szívizomsejtek kontraktilitását. Ennek mechanizmusát vizsgálva azt találtuk, hogy ehhez mintegy 25%-ban járul hozzá a fehérjék SH csoportjának oxidációja, míg a maradék feltehetően a tirozin oldalláncok nitrálódásának eredménye. Fontos megfigyelésünk volt, hogy a fehérje oldalláncok SH oxidációjából adódó kontraktilitás csökkenés revertálható volt, mely megfigyelés alapot teremthet a szívinfarktust követően redukálószeres kezelés alkalmazására.

4. A tartós PKC overexpresszió szívelégtelenséghez vezető mechanizmusának vizsgálata (Édes és munkatársai, *Journal of Molecular and Cellular Cardiology*, 2008 alapján)

Mint azt már az előzőekben kiemelttem, a PKC túltermelődése a szívelégtelenségben bekövetkezik és a betegség előrehaladásának egyik jele. A szívelégtelenség progressziójának egyik jó modellje a PKC aktiválódását kiváltó G-receptor kapcsolt q fehérje alfa alegységének túltermelődése, mely mesterségesen kiváltva szívelégtelenséghez és ebből adódó halálozáshoz vezet egérben. Ilyen állatokkal modelleztük a human szívelégtelenséget és vizsgáltuk a fokozott PKC aktiváció *in vivo* hatásait és mechanizmusát. Eredményeink arra utaltak, hogy a PKC túltermelődés hatására a miokardiális sejtek kontraktilitása csökkent, mely csökkenés részben revertálható volt a protein kináz A katalitikus alegységével történő kezeléssel. Kimutattuk továbbá, hogy a PKC túlműködés kettős hatással van a szívizomzatra: egyrészt transzkripciós változásokat vált ki, amennyiben fokozza a főtális miozin nehézlánc expressziót a kifejlett szívben megfigyelhető izoenzim rovására; és emellett csökkenti a miofibrilláris rendszeren ható protein kináz A (PKA) aktivitását. A PKA aktivitás csökkentés aztán a csökkent troponin I foszforiláción keresztül növeli a miofibrilláris rendszer Ca^{2+} érzékenységét.

Ezen adataink ismét a PKC megfelelő irányításának szerepére utalnak a szívelégtelenségben. A megbomlott PKC reguláció összességében számos útvonalon keresztül képes a kontraktilis paraméterekre hatni.

A vanilloid receptor aktivációjának vaszkuláris hatásai

Végül, a pályázat segítségével beszerzett vegyszerek és beállított metodikák hozzájárultak a vaszkuláris kontraktilitás terén végzett kísérleteink sikeréhez is.

1. Az ischameia során bekövetkező pH csökkenés hatására aktiválódó TRPV1 vaszkuláris hatásainak vizsgálata (Kark és munkatársai, *Molecular Pharmacology*, 2008 alapján)

A vanilloid receptor (TRPV1) a fájdalmas ingerületek és így az ischaemia során bekövetkező pH csökkenés által is aktivált nem specifikus kation csatorna. Elsősorban a szenzoros neuronokban expresszálódik, így aktivációja irodalmi adatok alapján vazodilatációban nyilvánul meg a vaszkulátúra szintjén.

Saját vizsgálatainkban kimutattuk, hogy a TRPV1 vaszkuláris simaizom sejtekben is expresszálódik, ahol mind *in vitro*, mind *in vivo* vazokonstriktiót vált ki. Vaszkuláris TRPV1 expressziót elsősorban a vázizmok ereiben találtunk, ennek megfelelően ezen erekben vezetett a TRPV1 aktiváció vazokonstriktióhoz. Ezzel szemben a bőr erei esetében a TRPV1 a szenzoros neuronokban expresszálódott így aktivációja az irodalomban leírtakhoz hasonlóan vazodilatatív hatású volt.

Adataink arra utalnak, hogy a vaszkuláris TRPV1 aktivitása a szöveti vérrellátás szabályozásának egy jelentős eszköze lehet.

2. A vaszkuláris TRPV1 fiziológiai regulációjának vizsgálata (Lizanecz és munkatársai, *Molecular Pharmacology*, 2006 alapján)

A TRPV1 vázizom erekben kiváltott vazokonstriktív hatását vizsgálva kimutattuk, hogy a receptor endogén regulátorának gondolt anandamid hatásai elsősorban a receptor deszenzitizálásában nyilvánulnak meg. Anandamid kezelés hatására a receptor protein foszfatáz 2B által katalizált módon defoszforilálódott, mely a receptor ligand érzékenységének csökkenéséhez vezetett. Ezzel együtt azonban azt is kimutattuk, hogy anandamid kötött állapotban a receptor foszforilációs állapot függő módon viselkedett: foszforilálódva aktiválódott, míg defoszforilálódva inaktiválódott. Ezen metabolikus reguláció fiziológiai jelentősége még nem ismert.

Irodalomjegyzék

Molnár A., Borbély A., Czuriga D., Ivetta S.M., Szilágyi S., Hertelendi Z., Pásztor E.T., Balogh Á., Galajda Z., Szerafin T., Jaquet K., Papp Z., Édes I. and Tóth A.: ***Protein kinase C contributes to the maintenance of contractile force in human ventricular cardiomyocytes.***, Journal of Biological Chemistry 284, 1031-1039., 2009. [Medline abstract](#)

Molnár A; Tóth A; Bagi Z; Papp Z; Édes I; Vaszily M; Galajda Z; Papp JG; Varró A; Szüts V; Gerő D; Lacza Z; Szabó C: ***Activation of the poly(ADP-ribose) polymerase pathway in human heart failure***, Molecular Medicine 12(7-8):143-52, 2006. [Medline abstract](#)

Hertelendi Z., Tóth A., Borbély A., Galajda Z., van d., V, Stienen G.J., Édes I. and Papp Z.: ***Oxidation of myofilament protein sulfhydryl groups reduces the contractile force and its Ca²⁺ sensitivity in human cardiomyocytes.***, Antioxidants and Redox Signaling 10, 1175-1184., 2008. [Medline abstract](#)

Hertelendi Z., Tóth A., Borbély A., Galajda Z., Édes I., Tosaki A. and Papp Z.: ***The peroxynitrite evoked contractile depression can be partially reversed by antioxidants in human cardiomyocytes.***, Journal of Cellular and Molecular Medicine, in press, 2009. [Medline abstract](#)

Édes I.F., Tóth A., Csányi G., Lomnicka M., Chlopicki S., Édes I. and Papp Z.: ***Late-stage alterations in myofibrillar contractile function in a transgenic mouse model of dilated cardiomyopathy (Tgalphaq*44).***, Journal of Molecular and Cellular Cardiology 45, 363-372., 2008. [Medline abstract](#)

Kark T., Bagi Z., Lizanecz E., Pásztor E.T., Erdei N., Czikora A., Papp Z., Édes I., Pórszász R. and Tóth A.: ***Tissue-specific regulation of microvascular diameter: opposite functional roles of neuronal and smooth muscle located vanilloid receptor-1.***, Molecular Pharmacology 73, 1405-1412., 2008. [Medline abstract](#)

Lizanecz E; Bagi, Z; Pásztor ET; Papp Z; Édes I; Kedei N; Blumberg PM; Tóth A: ***Phosphorylation dependent desensitization of vanilloid receptor-1 (TRPV1) function in rat skeletal muscle arterioles and in CHO-TRPV1 cells by anandamide.***, Molecular Pharmacology 69(3):1015-1023, 2006. [Medline abstract](#)